

Per e-mail verstuurd

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. minister Van Hijum
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum 9 september 2024
Ons kenmerk
Pagina 1 van 5
Betreft Advies UPO-modellen 2025

Geachte heer Van Hijum,

De Autoriteit Financiële Markten (**AFM**) gaat met deze brief in op uw verzoek van 28 augustus 2024 (kenmerk 2024-0000208737) om advies te geven over de modellen voor het Uniform Pensioenoverzicht (**UPO**) 2025, en de bijbehorende handleidingen.¹ De modellen en aanpassingen ten opzichte van vorig jaar daarin zijn voorgesteld door het Verbond van Verzekeraars en de Pensioenfederatie (**de koepelorganisaties**).

Het advies ziet op zeven voorgestelde modellen, onderverdeeld naar vier modellen die gelden voor regelingen die nog niet in lijn zijn gebracht met de nieuwe vereisten in de Pensioenwet per 1 juli 2023 (hierna: **de DB en DC-modellen**), twee modellen die gelden voor de nieuwe regelingen (de flexibele en de solidaire premierregeling, hierna: **de Wtp-modellen**) en één model (het UPO voor pensioengerechtigden) dat geldt voor alle regelingen.

Voordat de AFM aan haar advies over de UPO-modellen toekomt, maakt zij eerst een overkoepelende opmerking. De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is inmiddels van start gegaan. De eerste pensioenuitvoerders zijn over op de nieuwe regelingen, en in de komende jaren volgt de rest. Deze transitie draait om de aanspraak- en pensioengerechtigde (de deelnemer). Het zijn immers zijn gelden voor de oude dag, zijn arbeidsvoorwaarden en zijn aanspraken die worden omgezet. De transitie heeft daarmee impact op zijn oude dag. Deelnemers gaan de komende jaren veel verschillende informatie ontvangen. Dat betreft zowel alle communicatie over de nieuwe pensioenregelingen en – indien relevant – het invaren, als de reguliere informatie waaronder het jaarlijkse UPO. Al die informatie moet op zichzelf duidelijk en correct zijn voor deelnemers. Ook over de tijd en in het geheel bezien moet alle communicatie een evenwichtig en begrijpelijk verhaal vormen voor de deelnemer.

Het voorliggende advies ziet op de reguliere UPO's en staat in beginsel los van de pensioentransitie. Wel geeft de AFM de minister als context mee dat zij de sector ook dringend oproept om de aanbevelingen die

¹ Op grond van artikel 9c, eerste lid, van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroeps pensioenregeling (**BuPw**) adviseert de AFM over de voorgestelde modellen.

Datum 9 september 2024
Ons kenmerk
Pagina 2 van 5

de AFM maakt bij de UPO-modellen ook in bredere zin te gebruiken bij het opstellen van de deelnemersinformatie over de transitie. Het is daarbij bovendien van belang te letten op de verschillende peilmomenten in de verstrekte informatie: maak duidelijk waarom een deelnemer op twee momenten informatie over zijn regeling krijgt en verklaar waar nodig, bijvoorbeeld als sprake is van een andere peildatum, de verschillen.

Ook juicht de AFM het voornemen van de koepelorganisaties om de huidige UPO-modellen komend jaar grondig te herzien toe. De AFM onderschrijft het belang om te onderzoeken of de modellen in de huidige vorm nog steeds het aansluiten bij het doel dat het UPO heeft. De pensioentransitie, en het feit dat alle deelnemers naar premieregelingen overgaan, is een goed moment om de (door de sector) in de afgelopen jaren opgedane inzichten te verwerken in de wijze waarop deelnemers het beste geïnformeerd kunnen worden. De AFM roept het ministerie en de koepelorganisaties tijdig op met deze herziening te starten en de AFM daarin ook tijdig te betrekken. Bovendien doet de AFM de oproep dat bij de herziening ook de eerdere aanbevelingen worden betrokken, evenals gedragswetenschappelijke inzichten.

Advies huidige UPO-modellen: positief, onder voorbehoud van één aanpassing

De AFM adviseert positief over de nieuwe modellen, onder de voorwaarde dat de toelichting bij de scenariobedragen wordt aangepast. Momenteel is in het model voor de solidaire premieregeling opgenomen dat het voor pensioenfondsen verplicht is om bij de scenariobedragen de toevoeging ‘heel erg’ op te nemen, om te duiden dat het goedweerscenario zich in uitzonderlijke gevallen voordoet. Daarmee is handleiding van het model niet volledig: deze toevoeging, zoals voorgesteld door de sector in maart 2024, geldt voor *alle* pensioenuitvoerders. Het is niet uit te leggen aan deelnemers die zowel bij een pensioenfonds als een verzekeraar of premiepensioeninstelling pensioen opbouwen, dat zij op het UPO dat zij ontvangen van een pensioenfonds de toevoeging zien dat sprake is van een verwacht bedrag in de situatie dat het ‘heel erg’ meezit, en op het UPO afkomstig van een verzekeraar of premiepensioeninstelling deze toevoeging ontbreekt, terwijl sprake is van een zelfde scenario. Bovendien moet deze toevoeging op gelijke wijze gelden voor alle Wtp-modellen.

Ook doet de AFM enkele aanbevelingen bij de modellen. De AFM gaat ervan uit dat de koepelorganisaties deze ter harte nemen en waar nodig aanpassingen doorvoeren.

I. Benodigde aanpassing in de toelichting bij de modellen

De toelichting over de scenariobedragen geldt tevens voor verzekeraars en PPI's en is daarmee niet correct. De AFM constateert dat onder punt 27 van het model voor de solidaire premieregeling is opgenomen dat de toevoeging ‘heel erg’ bij de scenariobedragen alleen geldt voor pensioenfondsen. Dit is niet correct en niet consistent. De scenariobedragen die mogelijk tot verkeerde en dus teleurgestelde verwachtingen kunnen zorgen doen zich ook voor bij andere pensioenuitvoerders. Om deze reden geldt de toevoeging voor alle pensioenuitvoerders. Dit is meerdere malen besproken tijdens expertmeetings en opvolgende overleggen over scenariobedragen. Het feit dat andere pensioenuitvoerders (op dit moment) geen solidaire premieregelingen aanbieden doet niet af aan de noodzaak deze toelichting in het UPO-model

Datum 9 september 2024
Ons kenmerk
Pagina 3 van 5

aan te passen. Het UPO dient onder meer om (te verwachten) pensioenen te kunnen vergelijken. Het is niet uit te leggen aan deelnemers dat zij, afhankelijk van de pensioenuitvoerders waarbij zij pensioen opbouwen, verschillende duidingen van de scenariobedragen te zien krijgen. Daarnaast merkt de AFM op dat de toelichting bij punt 27 in het model voor de flexibele premiereregeling in het geheel niet ingaat op de verplichting om deze tekstuele toevoeging in de tekst op te nemen. De AFM verwacht dat dit wordt aangepast in de modellen voordat deze definitief worden gemaakt.

II. Aanbevelingen voor de UPO-modellen

Algemeen

Het valt de AFM op dat de door haar genoemde verbeterpunten in het UPO-advies van vorig jaar overgenomen zijn in de Wtp-modellen, maar slechts beperkt in de DB en DC-modellen.² De aanbevelingen van vorig jaar zijn nog steeds onverkort van toepassing op de nu voorliggende modellen. De AFM adviseert de minister te benadrukken dat het van belang is dat de koepelorganisaties de aanbevelingen ter harte nemen, zowel in de definitieve vaststelling van de modellen als bij de herziening van de modellen.

Informeel deelnemers over eventuele compensatie. De AFM adviseert dat in de UPO-modellen 2025 expliciet duidelijk gemaakt wordt wat de gevolgen van uitdiensttreding kunnen zijn als het gaat om de compensatie. Als een deelnemer uit dienst treedt kort voor het transitiemoment of gedurende de looptijd van tijdsevenredige compensatie, bestaat het risico dat hij daardoor (een deel van) zijn compensatie misloopt. Zeker als de uitdiensttreding wordt opgevolgd door een dienstverband waarbij geen compensatie binnen de pensioensfeer is geregeld. De AFM verwacht dat uitvoerders in het UPO hieraan aandacht besteden en de deelnemers hiervoor waarschuwen.

De Wtp-modellen

Zorg dat er meer ruimte is om toelichtingen te geven bij de scenariobedragen, zodat de informatie past bij de deelnemers. Bij de toelichting in zowel het model van de flexibele als van de solidaire premiereregeling (punt 14) wordt verwezen naar de URM en de DNB-scenariosets. De AFM doet de dringende oproep daarbij ook te verduidelijken dat pensioenuitvoerders ruimte hebben om de uitkomsten van de doorrekeningen toe te lichten op een manier die duidelijk is voor de deelnemer. De AFM verwijst daarbij ook naar de uitkomsten van het Platform pensioentransitie van maart 2024.³ Daar is met de sector besproken dat de verantwoordelijkheid om de communicatie zo in te richten dat onrealistische verwachtingen voorkomen worden ligt bij de pensioenuitvoerders. Daartoe zijn de volgende vijf uitgangspunten opgesteld:

1. Maak duidelijk dat uit de berekeningen volgt dat pensioenuitkeringen naar verwachting hoger kunnen uitvallen en dat dit gepaard gaat met meer onzekerheid.
2. Voorkom dat bij het vergelijken van stelsels in de transitiecommunicatie op individueel niveau onrealistische verwachtingen ontstaan bij deelnemers.

² Advies UPO-modellen 2024 van 15 november 2023, kenmerk: xxx.

³ [Platform pensioentransitie \(afm.nl\)](https://www.afm.nl/Platform-pensioentransitie).

3. Transitiecommunicatie is consistent en begrijpelijk in samenhang met andere communicatie
4. Elke informatielaag is evenwichtig en zelfstandig leesbaar.
5. Communicatie sluit aan bij de doelgroep. Toets de toelichting op de scenariobedragen bij de relevante deelnemersgroepen. Zo is bijvoorbeeld onzekerheid voor een jongere groter dan voor een oudere deelnemer, zowel qua marktontwikkelingen als invloed van toekomstig pensioenbeleid.

De AFM gaat ervan uit dat pensioenuitvoerders alle uitgangspunten ter harte nemen en verwerken in hun deelnemerscommunicatie. De AFM gaat hier ook toezicht op houden: de informatie moet evenwichtig, correct, duidelijk en tijdig zijn. Dat betekent dat de informatie moet passen bij de deelnemer.

Verduidelijk de gevolgen voor het nabestaandenpensioen bij uitdiensttreding. Bij het blok bij punt 34 van het model voor de solidaire en flexibele premiereregeling ziet de AFM dat melding wordt gemaakt van de gevolgen voor de partner en/ of kinderen bij het einde van het dienstverband. Deze melding gaat niet verder dan de boodschap dat de deelnemer zich moet laten voorlichten over de gevolgen. De AFM verwacht dat van een dergelijke mededeling een sterker waarschuwend karakter uitgaat: het eventuele vervallen van het nabestaandenpensioen op risicobasis, of het interen van het ouderdompensioen bij voortzetten van het nabestaandenpensioen, zijn voor een deelnemer belangrijke en impactvolle onderwerpen. De AFM verwacht van pensioenuitvoerders dat zij de concrete gevolgen voor de deelnemer duidelijk maken, zodat bij deelnemers begrip van de impact kan ontstaan.

Geef meer inzicht in de jaar-op-jaarbewegingen die de uitkering kan maken. Bij het blok bij punt 25 van het model voor de flexibele en solidaire premiereregeling wordt het ouderdompensioen getoond in scenario's. Daar blijkt naar de mening van de AFM onvoldoende uit dat het pensioen jaarlijks wordt aangepast. De AFM doet de oproep meer duiding te geven aan de jaarlijkse volatiliteit, en daarmee aan het feit dat de uitkering dus het ene jaar kan dalen en het andere jaar kan stijgen. Geef bijvoorbeeld inzicht in het verloop van één scenariopad. Het is in het belang van deelnemers hen ook op die wijze inzicht te geven in de werking van de variabele uitkering. Een vergelijkbare opmerking maakt de AFM bij het blok 'Wat krijgt u als u met pensioen gaat?' (punt 12): ook hier kan de jaarlijkse volatiliteit verduidelijkt worden.

Geef pensioengerechtigden ook inzicht in de stortingen en onttrekkingen aan de reserves. Binnen de solidaire premiereregeling bestaat de verplichting om met een solidariteitsreserve te werken. De mogelijkheid bestaat ook voor flexibele premiereregelingen (de risicodelingsreserve). Inzet van de reserves kan ertoe leiden dat een uitkering gelijk blijft, terwijl deze zonder reserves had moeten dalen. In tegenstelling tot actieve en gewezen deelnemers hoeven pensioengerechtigden niet te worden geïnformeerd over de inzet van de reserves.⁴ De AFM doet de oproep aan pensioenuitvoerders ook de pensioengerechtigden hierover te informeren. Voor een goed begrip van de werking van de variabele uitkeringen is het belangrijk dat zij zich realiseren dat de uitkering eigenlijk een daling had gekend. Bovendien kan een reserve niet oneindig worden ingezet. Deze elementen zijn van belang voor het begrijpen van de nieuwe uitkeringen.

⁴ Vergelijk artikel 38 en 40 Pw enerzijds en artikel 44 Pw anderzijds.

Datum 9 september 2024
Ons kenmerk
Pagina 5 van 5

III. Tot slot

De AFM benadrukt dat het van belang is dat aanspraak- en pensioengerechtigden op een zorgvuldige wijze worden meegenomen in de wijzigingen die gedurende de transitieperiode op hen afkomen. Immers, het gaat om de omzetting van de pensioengelden van de deelnemers, en hun belangen staan daarmee centraal in deze transitie. Zorgvuldige informatieverstrekking is een conditio sine qua non voor het verkrijgen van inzicht, vertrouwen en met maken van keuzes. Het UPO speelt daar een belangrijke rol in, vanwege de vergelijkbaarheid voor de deelnemers, en de verantwoording die pensioenuitvoerders middels het document afleggen aan hen. De AFM vertrouwt erop dat pensioenuitvoerders en koepelorganisaties voortvarend aan de slag gaan met de aanbevelingen die zijn opgenomen in dit advies.

Uiteraard is de AFM bereid om bovenstaande nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten